

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Teze bakalářská práce

**Daňová soustava České republiky se zaměřením
na daň z přidané hodnoty**

Tereza Studničková

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Daňová soustava České republiky je členěna na daně přímé a nepřímé. Nepřímá daň - daň z přidané hodnoty je nejdůležitější příjmovou položkou státního rozpočtu a je potenciálně neutrální, neboť každý občan platí stejnou daň bez rozdílu. Daň z přidané hodnoty je zahrnuta v ceně zboží či služeb placené poplatníky této daně, tj. spotřebiteli. Růst nepřímých daní zvyšuje cenovou hladinu, a tím pokles reálných příjmů obyvatelstva a příjmů státního rozpočtu. Změny jednotlivých sazeb DPH mají vliv na výši příjmů státního rozpočtu České republiky.

Klíčová slova: Daň, daňová soustava, přímé daně, nepřímé daně, daň z přidané hodnoty, daňová kvóta, základ daně, sazba daně, poplatník daně, plátce daně, spotřební daň.

Cíl práce a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit vliv změn sazeb daně z přidané hodnoty na příjmy státního rozpočtu v letech 2004-2014. Dílčím cílem je komparace sazeb daně z přidané hodnoty v České republice v komparaci s ostatními zeměmi Evropské Unie.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na část teoretickou a analytickou. V teoretické části budou vysvětleny základní pojmy a kategorie, týkající se daňové soustavy se zaměřením na daň z přidané hodnoty. K získání poznatků bude využita metoda sekundárního sběru dat a studium relevantní literatury. Zdroje dat budou čerpány především z veřejně přístupných informací Ministerstva financí. V analytické části bude zhodnocen vliv změn sazby daně, v rámci novel zákona o dani z přidané hodnoty, na výši příjmů státního rozpočtu ČR. Bude provedena komparace s vybranými zeměmi EU a zhodnocena daňová kvóta v České republice, tedy podíl celkových daňových příjmů, DPH či spotřebních daní na hrubém domácím produktu. V analytické části práce budou využity statistické metody, analýza dokumentu, deskripce a komparace. V závěru práce budou shrnuty získané poznatky a budou navržena doporučení k zefektivnění daňové soustavy České republiky.

Výsledky a diskuze

Daňové úniky na DPH v České republice se pohybují ročně ve výši zhruba 80 miliard korun. Snahou je zamezit daňovým podvodům, aby se snížil celkový deficit státního rozpočtu, který byl pro rok 2015 plánovaný ve výši 100 miliard korun. Problémem je, že v České republice jsou mírné sankce za daňové úniky oproti ostatním zemím Evropské unie. To podporuje nedodržování a „obcházení“ zákonů. Daňové podvody jsou například u obchodů s drahými kovy, pohonnými hmotami apod. V aktuální kauze se řeší případ, kdy stát díky těmto podvodům přišel od roku 2011 o 4,5 miliardy korun na DPH. Dalšími oblastmi, kde často dochází k únikům na DPH, je obchod s minerálními oleji, barevnými kovy nebo mobilními telefony. Ke snížení daňových úniků byla schválena novela Zákon č. 235/2004 Sb., o DPH, která vstoupila v platnost v lednu 2015, a v rámci níž vzniklo několik opatření:

- i. Přenesení daňové povinnosti, tedy ručení za DPH odběratelem tzv. reverse charge. Nejčastěji zmiňovanými výhodami reverse charge je snížení možnosti daňového úniku, naopak jako nevýhoda je brána vysoká administrativní náročnost a problém při obchodování se státy, kde není reverse charge zavedena.
- ii. Zpřísnění podmínek institutu nespolehlivého plátce.
- iii. Povinnost firem platit daně v zemi, ve které sídlí. Tomu chce zamezit Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která již připravila návrh reformy.

Dle mého názoru by se stát měl zaměřit zejména na firmy, kde dochází často k daňovým únikům, jako například dodavatelé pohonných hmot nebo tabákových výrobků. I když je jejich kontrola výrazně komplikovanější a časově náročnější, než kontrola malých firem či živnostníků.

Závěr

Aktuální snahou státu je zabránění daňovým únikům a získání finančních prostředků, které spadají do šedé ekonomiky, do státního rozpočtu. Proto dochází k častějším kontrolám finančních úřadů a snaze odhalit co nejvíce daňových podvodů. Problémem je např. v hl. městě Praze, z důvodu velkého počtu plátců daně z přidané hodnoty, tyto subjekty zkontrolovat.

Finanční stabilitu České republiky výrazně ovlivňují i časté změny ve vládě. Za poslední čtyři roky došlo ke čtyřem změnám na pozici ministra financí. Vzhledem ke krátkému funkčnímu období jednotlivých ministrů není reálné, aby došlo k takovým

změnám, které by výrazně ovlivnily legislativu a ostatní opatření k odstranění daňových úniků. Aktuálně je ohrožena funkce Andreje Babiše, který svůj post ministra financí spojil s fungováním elektronické evidence tržeb.

Možnosti jak zefektivnit daňový systém je hned několik. Novelizace daňových zákonů (například vyšší pokuty za jejich porušování) by mohla vzbudit obavy z trestu, které by napomohly více k dodržování daňových zákonů, než k jejich obcházení. Na druhé straně by se stát měl snažit i o pozitivní motivaci plynoucí z jejich dodržování. Variantou pozitivní motivace by mohl být následující systém: v případě, že kontrola finančního úřadu nenalezne po dobu pěti let u firmy žádné pochybení při odvodu daní, tak tato firma bude mít možnost zažádat o navrácení 1% z daní odvedených v předchozím roce. Pozitivní motivace dosud nebyla navržena a existují pouze sankce.

Novelizace daňových zákonů je komplikovaná a časově náročná. Nicméně by se mělo jednat o společný zájem všech politických stran přesahující jednotlivá funkční období. Právě na daňových zákonech by měla držet kontinuální myšlenku, která bude směřovat k jejich efektivnímu výběru, a tím ke zvyšování příjmů státního rozpočtu a snižování deficitu.

Seznam použité literatury:

- 1) Kogels H., VAT in an EU and International Perspective, IBFD, 2011, ISBN-978-90-8722-107-2
- 2) Marková H., Daňové zákony 2015, Praha, Grada publishing, 2015, ISBN – 978-80-247-5507-6
- 3) Nerudová D., Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie, Praha, Sefira, 2011, ISBN - 978-80-7357-386-7
- 4) Vančurová A., Lachová L., Daňový systém ČR 2012, Praha, Magic Seven, 2012, ISBN - 978-80-87480-05-2
- 5) Daňové zákony:
 - a) Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů
 - b) Zákon č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitých věcí
 - c) Zákon č. 16/1993 Sb. o dani silniční
 - d) Zákon č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty
 - e) Zákon č. 353/2003 Sb. o spotřebních daní
 - f) Zákon č. 261/2007 Sb. o energetických daní

